

Verksamhetsberättelse

Miljösamverkan Sydost 2021

MILJÖSAMVERKAN SYDOST samordnar tillsynsmyndigheterna inom livsmedel-, miljö- och hälsoskyddsområdet i Gotlands och Kalmar län. Samverkan sker i genomförandet av valda projekt och temadagar och verksamheten finansieras genom medlemsavgifter. Tillsynsmyndigheterna finns i länens kommuner och på länsstyrelserna.

GENOMFÖRDA PROJEKT OCH TEMADAGAR UNDER 2021

Under 2021 har samtliga projekt och temadagar genomförts digitalt på grund av pandemin. Det digitala arbetssättet har utvecklats under året, men vi ser att behovet av att träffas är särskilt stort inom projektarbetsgrupperna.

En noggrannare beskrivning av samtliga projekt med framtaget material finns på vår hemsida www.miljosamverkan.se.

ÅRETS LIVSMEDELSPROJEKT

KONTROLLPROJEKT SPÅRBARHET – KÖTT OCH ÄGG

Fusk och bedrägerier förekommer inom livsmedelsbranschen. En viktig uppgift för livsmedelskontrollen är att upptäcka och minska dessa. Livsmedelsfusk medför att konsumenterna, företag eller myndigheter blir lurade och ekonomiskt drabbade. Ibland medför livsmedelsfusk också hälsorisker.

MÅL

Uppmärksamma fusk och bedrägerier och minska dessa inom mindre livsmedelsverksamheter som hanterar rätt kött och/eller ägg genom att:

- » öka kunskapen hos livsmedelsinspektörerna och företagen
- » genomföra inspektioner i Kalmar län och Gotlands län
- » informera allmänheten om problemet och berätta att vi jobbar för att stoppa det

RESULTAT

143 restauranger och 37 butiker kontrollerades.

På de restauranger som kontrollerades saknades producentkoden* på äggen i sex verksamheter (4,5%) och handlingar** för äggen i

åtta verksamheter (6%). I de butiker som kontrollerades saknades producentkod och handlingar till äggen i tre butiker (9%).

I sex verksamheter (4%) saknades handlingar för köttet.

Det räcker inte alltid att kontrollera spårbarheten av en produkt inom en verksamhet, ofta behövs kontroll i alla leden för att få en helhetsbild. Inom detta projekt har tillsynsmyndigheterna samverkat över kommungränserna och öppnat upp för ett fortsatt samarbete framöver.

*Producentkod är koden som finns stämplad på ägget och som informerar om produktionsmetod samt vilket land och anläggning ägget kommer ifrån.

**Dokumentation ska finnas som styrker var produkten köps, ursprung och inköpt mängd.

PROJEKTGRUPP

Josefin Gustafsson, Nybro
Jan Ekelin, Kalmar
Katarina Proos Vedin, Mörbylånga

12 av länens 13 tillsynsmyndigheter deltog i projektet.

ÅRETS MILJÖPROJEKT

UPPFÖLJNING AV TILLSYNSPROJEKTET

"MILJÖKVALITETSNORMER I VATTEN MED FOKUS PÅ PFAS HOS RÄDDNINGSTJÄNSTEN"

PFAS är en kemisk ämnesgrupp som används i tillverkningen av många varor eftersom kemikalierna är vatten- och smutsavvisande.

PFAS är svårnedbrytbara i naturen och hittas i jord, vattendrag och i grundvatten. Vissa PFAS är klassade som miljögifter. PFAS kan finnas i räddningstjänsternas brandskum och även på de övningsplatser där skummet använts.

Tillsyn genomfördes 2019 hos räddningstjänsterna och resultaten av dessa följdes upp under 2021.

MÅL

Minskning av PFAS-utsläpp till miljön genom kontroll av räddningstjänstens PFAS-hantering.

RESULTAT

12 brandstationer och sju brandövningsplatser inspekterades. Vi konstaterar att hanteringen av brandskum med PFAS hos många räddningstjänster är bristfällig, att rutiner för hanteringen eller utfasning av PFAS-skum fortfarande saknas på många ställen, att många övningsplatser inte är täta och att det saknas planer på att ta itu med att undersöka och åtgärda de brandövningsplatser där PFAS-skum har använts.

Brandsläckvatten är farligt avfall och planer för att samla in detta vatten måste tas fram för att undvika förorening av mark, yt- och grundvatten. Inom detta projekt togs gemensamma riktlinjer fram för att kunna ställa samma krav på räddningstjänsterna inom våra län.

PROJEKTGRUPP

Mikael Anjar Ödergården / Anders Svensson, Länsstyrelsen Kalmar län
Einat Karpestam, Borgholms kommun
Per-Ola Risenberg, Emmaboda kommun

Tillsynsmyndigheterna från 10 kommuner genomförde inspektioner och samtliga medlemmar deltog i informationsmötena.

KLIMATANPASSNING I TILLSYVEN

Klimatet förändras, också i Kalmar och Gotlands län. Redan i dag är de klimatrelaterade skadorna omfattande och kostar årligen stora belopp. Klimatförändringarna innebär att det blir varmare, fler och kraftigare stormar, havsnivån stiger samt att nederbörden ökar och oftare kommer i form av skyfall.

Genom att undersöka hur klimateffekterna påverkar verksamheter kan skador minskas och därmed också kostnader. För ett företag kan det exempelvis handla om att flytta kemikalieförvaringen från ett område med översvämningsrisk, förstärka ventilationen vid värmetoppar eller säkra att stora mängder regnvatten kan avledas från byggnader.

MÅL

Informera miljöfarliga verksamheter och miljöhandläggare om klimatanpassningsåtgärder.

RESULTAT

En informationsbroschyr om klimatanpassning på företag har tagits fram samt en digital verktygslåda med bra länkar som stöd i arbetet med att kartlägga klimateffekternas påverkan på företag. På webbsidan finns även en film om klimatanpassning i Kalmar län samt bilder som kan användas i tillsyven.

MILJÖKVALITETSMÅL

Begränsad klimatpåverkan

ARBETSGRUPP

Ida Angeland, Kalmar kommun
Lotta Runberg, Länsstyrelsen Kalmar län
Camilla Johansson, Mörbylånga kommun

Informationsmaterialet presenterades till 11 kommuner och två länsstyrelser på ett digitalt möte.

RIKTLINJER FÖR OLJEAVSKILJARE

Oljeavskiljare används vid verksamheter där olja finns i spillvattnet, exempelvis från bilverkstäder. Oljeavskiljaren renar spillvattnet så att oljan inte läcker ut i våra vattendrag.

Det är mycket viktigt att oljeavskiljaren sköts på rätt sätt för att avskiljningen ska fungera.

Om olja kommer ut i våra vattendrag skadas djur och växter.

MÅL

Minska mängden olja i våra vattendrag genom att:

» Öka kunskapen om oljeavskiljare hos miljöhandläggare
Ta fram förslag till gemensamma riktlinjer för oljeavskiljare för miljöhandläggare

RESULTAT

En vägledning om oljeavskiljare med förslag till riktlinjer för handläggare har tagits fram inom projektet. Förutom fakta om oljeavskiljare, finns förslag på utformning av information om oljeavskiljare till miljökontorets hemsida samt en checklista som kan användas vid tillsyn av oljeavskiljare.

Projektet avslutades med temadagen "Tillsyn av oljeavskiljare" där 41 handläggare från kommunernas VA-, bygg- och miljösidan deltog eftersom dessa förvaltningar arbetar med oljeavskiljare. Förutom information om oljeavskiljare och lagkrav presenterades även den framtagna handledningen.

MILJÖKVALITETSMÅL

Giftfri miljö

ARBETSGRUPP

Kajsa Högström, Oskarshamns kommun
Christian Karlsson, Vimmerby/Hultsfreds kommun
Annika Söderholm, Västerviks kommun
Hanna Tapper, Emmaboda kommun

11 kommuner och en Länsstyrelse inom Miljösamverkan Sydost deltog på temadagen.

NEDLAGDA KOMMUNALA DEPONIER

Nedlagda kommunala deponier eller tippor finns i varje kommun. De tog emot avfall från hushåll och industrier innan det fanns krav på sortering och återvinning. Deponierna kan läcka miljögifter till grundvattnet, luft och mark.

De flesta kommuner har tagit fram en plan över när dessa deponier ska undersökas och i vilken takt detta ska ske. Arbetet med att undersöka och åtgärda deponierna påbörjades 2010 och ungefär halvdelen av de farligaste deponierna är nu undersökta. I många fall kan läckaget från deponierna minskas genom att lägga ett tätande jordlager på deponin.

MÅL

De farligaste deponier i länet har undersökts och åtgärdats.

RESULTAT

73 av de 142 farligaste nedlagda deponierna i våra län har nu undersökts enligt MIFO 2 sedan projektet påbörjades 2010. Under året har arbetsgruppen arrangerat ett nätverksmöte med samtliga miljökontor i våra län samt en temadag. Temadagen "Kontroll och åtgärder av nedlagda deponier" genomfördes i samverkan med Länsstyrelsen i Kalmar. Både kommunernas deponiansvariga och tillsynsmyndigheterna deltog på utbildningen. Utbildningen bekostades av Naturvårdsverket efter en ansökan från Länsstyrelsen i Kalmar län. 22 handläggare deltog.

MILJÖKVALITETSMÅL

Giftfri miljö

ARBETSGRUPP

Karin Bernefalk, Nybro kommun
Susanne Martinsson, Västerviks kommun
Lill Thunberg, Länsstyrelsen Kalmar län
Sara Florén, Länsstyrelsen Gotlands län

Tillsynsmyndigheter från samtliga kommuner och från båda länsstyrelser deltog på temadagen och på arbetsmötet.

TEMADAGAR

Förutom temadagarna angivna under projekten har följande fyra temadagar genomförts digitalt under året.

Konsten att skriva ett bra föreläggande – Sofie Hermansson, miljöjurist vid Statens geotekniska institut, guidade 30 deltagare i juridiken kring förelägganden. Vilken rätt har tillsynsmyndigheten att besluta om ett föreläggande och vad bör man tänka på när det skrivs var två av många frågor som togs upp under dagen.

Resursbehovsutredningar – En väl genomförd och förankrad resursbehovsutredning är ett centralt underlag för verksamhetsplanering och prioriteringar. Det är med hjälp av behovsutredningen, taxefinansiering och tilldelade kommunala medel som prioriteringar och tillsynsplan tas fram. Nils Gunnar Sahlman genomförde denna utbildning där 22 miljöhandläggare deltog.

Tillsyn av ventilation – Denna utbildning gav 36 deltagare en översikt över hur olika ventilationssystem fungerar och hur tillsynen av dessa kan genomföras. Peter Brander från Boverket föreläste.

Tillsyn och inventering av små avlopp – Representanter från Havsmyndigheten informerade 23 deltagare om den nationella tillsynsstrategin och hur riskbaserad tillsyn av små avlopp kan genomföras. Under dagen redovisade handläggare från Region Gotland och Torsås kommun på hur de arbetar med denna tillsyn. Temadagen genomfördes i samverkan med Länsstyrelsen i Kalmar län.

FINANSIERING OCH NY SAMVERKANSPART

I Miljösamverkan Sydost ingår 16 parter. Dessa är Region Gotland och följande kommuner: Västervik, Oskarshamn, Vimmerby, Hultsfred, Högsby, Mönsterås, Emmaboda, Nybro, Kalmar, Torsås, Mörbylånga och Borgholm samt Länsstyrelserna i Gotlands och Kalmar län samt Kommunförbundet Kalmar län. Samtliga parter finansierar verksamheten genom en årlig avgift.

PRESIDIE- OCH MILJÖCHEFSMÖTE

Kommunerna i Vimmerby och Hultsfred var värdar för årets digitala presidie- och miljöchefsmöte.

Under mötet redovisades bland annat kommunernas erfarenheter av miljöförvaltningarnas sammanslagning och journalisten Mats-Eric Nilsson höll ett föredrag om matfusk.

ÅRSMÖTE

Ett digitalt årsmöte genomfördes 4 mars 2021. Miljösamverkan Sydost parter antog bland annat förslaget till verksamhetsberättelse 2020 samt förslaget till budget för 2021.

Två nya styrande miljömål för projekten 2022 antogs också på årsmötet.

VALDA PROJEKT OCH TEMADAGAR 2022

Projekt

Livsmedel: Animaliska biprodukter

Miljö: Tillsyn vid byggande och rivning

Luftkvalitet vid skolor och förskolor

Påverkan på enskilda vattentäkter och enskilda avlopp

Nedlagda kommunala deponier – sedan 2010

Temadagar

Buller, Bassängbad, Konkurer samt tre temadagar knutna till årets projekt

SAMVERKAN MED ÖVRIGA MILJÖSAMVERKAN

I Sverige finns nu 11 miljösamverkan. På vår gemensamma hemsida www.miljosamverkan.se finns alla länkar till våra projektresultat, mallar, vägledning med mera.

JÄMSTÄLLDHETSSTATISTIK 2021

	Kvinnor	Män
Miljönämnderna/ motsvarande, ordinarie	30% (31 st)	70% (72 st)
Miljöchefer kommuner	62% (8 st)	38% (5 st)
Handläggare kommuner	60% (84 st)	40% (56 st)
Miljösamverkans styrgrupp	83% (5 st)	17% (1 st)
Kontaktpersoner - miljösamverkan, miljö	87% (13 st)	13% (2 st)
Kontaktpersoner - miljösamverkan, livsmedel	67% (10 st)	33% (5 st)
Projektarbetsgrupper miljö	78% (11 st)	22% (3 st)
Projektarbetsgrupper livs	67% (2 st)	33% (1 st)
Föredragshållare temadagar	58% (11 st)	42% (8 st)
Projektledare MSO	100% (2 st)	0% (0 st)

KONTAKTUPPGIFTER MSO

Adress

Miljösamverkan Sydost,
Kommunförbundet i Kalmar län,
Box 762 (Nygatan 34),
39127 Kalmar

PROJEKTLEDARE

Anna Johansson, Livsmedel

anna.c.johansson@vastervik.se | tfn 0490-25 48 07

Karen Jensen, Miljö

karen.jensen@kfk.se | tfn 070-3908824

WEBBPLATS

www.miljosamverkansydost.se

Webbplatsen har under 2021 haft 2 859 besökare, som genererat 10 427 sidvisningar.

